

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการศึกษาหลักการแสดงของนางเกศสุริยงแปลง ในละครนอกเรื่อง สุวรรณหงส์ เกี่ยวกับความเป็นมาของการแสดง องค์ประกอบของการแสดง และแบบแผนการรำ ของนางตลาด โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ การสังเกตการแสดงบนเวที วิดีทัศน์ ภาพถ่าย และการฝึกหัดรำด้วยตนเองจากอาจารย์ที่มีประสบการณ์แสดงเป็นนางเกศสุริยงแปลง

ผลการศึกษาพบว่า นางเกศสุริยงแปลงเป็นนางผีเสื้อน้ำหรือนางยักษ์ชั้นต่ำที่มีลักษณะ เป็นนางตลาด ซึ่งแปลงกายเป็นนางเกศสุริยงพระมเหสีของพระสุวรรณหงส์โดยเป็นตัวละครสำคัญ ตอนกุ่มภณทัตถวายม้า ที่นิยมเล่นกันมาตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาจนถึงปัจจุบัน

นางเกศสุริยงแปลงเป็นตัวละครที่มีบุคลิก คือ ภายนอกเป็นนางกษัตริย์ที่เสแสร้งแสดง กริยาวาจาให้เรียบร้อยและนุ่มนวลแต่แฝงไว้ด้วยจิตมารยาและท่าทีสะบัดสะบั้งอย่างนางตลาด ส่วนภายในเป็นนางยักษ์ที่บางครั้งเผยให้เห็นกริยาแท้จริงที่แข็งแกร่งและดุร้าย เมื่อลืมหิมได้ ระมัดระวังตนเองก็แสดงกริยาทำทางไม่เรียบร้อยแบบนางตลาด นอกจากนี้ยังต้องแทรกท่าที่ตลก ขบขันเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างความครื้นเครงให้แก่ผู้ชมตามแบบละครนอก

การรำแบบนางตลาดของนางเกศสุริยงแปลงต้องมีลักษณะสำคัญดังนี้คือ รำกระบับกระเจง ว่องไว โดยเคลื่อนไหวอวัยวะทุกส่วน รวมทั้งแสดงสีหน้าและอารมณ์ได้อย่างเต็มที่และเปิดเผย เน้นการกระทบจังหวะด้วยข้อต่อของร่างกายอย่างรวดเร็วและแรง อันได้แก่ หัวเข่า หัวไหล่ ข้อศอก ข้อมือ ข้อเท้า และคอ ให้สอดคล้องกับท่วงทำนองและจังหวะดนตรีที่รุกเร้าหนักแน่น และรวดเร็ว ประกอบกับการร้องที่เน้นการกระแทกเสียงเป็นคำ ๆ ให้เหมาะสมกับบทบาทของนางตลาดที่เป็น นางยักษ์อีกด้วย

การวิจัยบทบาทเฉพาะของตัวละครมีน้อยมาก เป็นการวิจัยที่มีประโยชน์ต่อการวิเคราะห์ การแสดงเป็นอย่างยิ่ง ควรมีการวิจัยในทำนองนี้เพิ่มขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์แก่วงการนาฏยศิลป์ต่อไป

This thesis is to study the acting principles of Ketsuriyong Plaeng in lakon nok play called Suwanahong including its historical development, performance elements, dance patterns for vulgar female role. Research methods comprises documentary, interviewing, observation from stage plays, videos and photos. It also includes researcher's dance practice with dance experts of this role.

The study finds that Ketsuriyong Plaeng is a marine-butterfly demoness which is classified as a vulgarly female role. She disguises as the queen of Suwanahong. She is an important character in Kumpon Tawai Ma episode which has been a popular performance since Ayudhya period.

Ketsuriyong Plaeng has four complex characters in one person. Her outer appearance is a queen with polite manner. Her inner and true character is a demoness. When she loses her self controlling she became vulgar. Moreover, she has to perform some clownish acts as required by the style of the play.

Her vulgarly dance style is projected in every part of the body with strong rhythmic movements especially at body joints. Her movements are relevant to the strong musical tempo and expressive singing style which stresses each syllable.

Research for particular character in a play is very rare. It is very useful for play and character analysis. There should be more researches of this type in the future.